

Ministeren for Grønland (Mikael Gam): Jeg skal hermed tillade mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om sundhedsvæsenet i Grønland.*

Loven af 27. maj 1950 om sundhedsvæsenet i Grønland blev udfærdiget i forbindelse med den betænkning, der i februar 1950 blev afgivet af den da siddende Grønlandskommission. Loven skulle erstatte og supplere bestemmelser i den ældre lov af 18. april 1925 om Grønlands styrelse, der blev ophævet ved gennemførelsen af de love, hvori lovgivningsmagten fastsatte rammerne for de reformer, som Grønlandskommissionen havde foreslået.

Loven om sundhedsvæsenet i Grønland, der i øvrigt i det væsentlige går ud på at fastlægge den sundhedsmæssige organisation i landet, blandt andet vedrørende ansættelse af en landslæge, ansættelse af distriktslæger, nedsættelse af sundhedskommissioner og oversundhedskommission, indeholder i § 5 en ganske kortfattet bestemmelse, hvorefter forskrifter, der sigter til forebyggelse og bekæmpelse af sygdomme, udfærdiges af statsministeren. Det var tanken med denne bestemmelse, at den skulle afgive hjemmel til udfærdigelse af bekendtgørelser, indeholdende nærmere regler om bekæmpelse af tuberkulose, kønsygdomme og andre smitsomme sygdomme, navnlig dem, der kan få epidemisk karakter. Ganske vist fandtes der i Grønland ældre bestemmelser vedrørende disse forhold, men dels var de ikke tidssvarende, dels fandt man det ønskeligt, at de herhenhørende bestemmelser, der ofte kan gribe ret stærkt ind i borgernes frihed, fik udgangspunkt i en egentlig lovbestemmelse, hvilket ikke tidligere havde været tilfældet.

Der har i årenes løb været udarbejdet udkast til forskellige bekendtgørelser, blandt andet om bekæmpelse af kønssygdomme, men netop under udarbejdelsen af denne bekendtgørelse måtte man erkende, at forudsætningerne for at udfærdige en sådan bekendtgørelse på det lovgrundlag, som forelå i lovens § 5, ikke fuldt ud var til stede.

Efter at grundloven ved grundlovsrevisionen af 1953 fuldt ud er kommet til at gælde i Grønland, gør bl. a. grundlovens bestemmelser om borgernes frihedsrettigheder det yderligere betænkeligt at udfær-

dige bestemmelser f. eks. om tvungen lægeundersøgelse og om afspærring af en kommune, uden at der kunne påvises en udtrykkelig lovhjemmel for sådanne foranstaltninger.

Endvidere har gennemførelsen af kriminallov for Grønland af 5. marts 1954 haft den betydning, at man ikke uden utvetydig lovhjemmel kunne håndhæve eventuelle regler ved en straftrussel, medmindre der forelå fornøden hjemme hertil, enten i kriminalloven eller i en anden i lovsform foreliggende regel. Efter de gældende bestemmelser i kriminalloven antages det, at man ikke kan straffe personer, der viser sig at være raske, hvis de overtræder f. eks. et forbud mod at forlade et smittet område, og sådanne foranstaltninger vil der kunne være tale om at iværksætte.

Også på et andet område har der vist sig behov for at ændre loven om sundhedsvæsenet i Grønland. I 1950 var al tilvirkning af levnedsmidler — ud over salg af det ubehandlede udbytte af jagt og fiskeri — i hænderne på den kgl. grønlandske handel, der som statsinstitution måtte underkaste sig alle rimelige hygiejniske bestemmelser, som sundhedsmyndighederne måtte ønske gennemført. Siden da er der imidlertid opstået en privat detailhandel, bl. a. med levnedsmidler, ligesom der har været tilløb til en privat tilvirkning af levnedsmidler under vilkår, der ikke kan betegnes som hygiejnisk tilfredsstillende, og man har fra landslægens og sundhedsstyrelsens side modtaget henstillinger om at gennemføre en i sundhedsmæssige hensyn begrundet regulering af denne private indsats på levnedsmiddelområdet.

Det kan efter min mening næppe være forsvarligt at give regler om levnedsmidlers tilvirkning og omsætning m. m. med udgangspunkt i den tidligere nævnte bestemmelse, der bemyndiger ministeren til at fastsætte regler til forebyggelse og bekæmpelse af sygdomme. Jeg må i hvert fald for mit vedkommende meget ønske at få en mere udtrykkelig bemyndigelse til at gribe ind på et område, der herved er helt præget af det private erhvervsliv, selv om dette på mangfoldige punkter er underkastet en ret nøje regulering for at sikre varernes kvalitet og sundhedsmæssige beskaffenhed.

Det er i øvrigt tanken, at de regler, der

[Ministeren for Grønland.]

tænkes udfærdiget med hjemmel i den forelåede lovbestemmelse, stort set skal bygge på principperne i den danske lovgivning, og jeg vil gerne fremhæve, at alle regler om fisk, krebs og skaldyr samt produkter heraf ifølge lovforslaget skal udfærdiges af min kollega fiskeriministeren. I denne forbindelse skal jeg oplyse, at loven af 11. maj 1954 om kvalitetskontrol med fisk og fiskevarer allerede i nogle år har været gældende i Grønland, dog med forskellige modifikationer.

Da det ikke vil være muligt i løbet af ganske kort tid i Grønland at udfærdige bekendtgørelser om alle de forhold, der behandles i den samlede danske levnedsmiddellovgivning, har man fundet det nødvendigt at fastsætte den regel, at alle virksomheder, der agter erhvervsmæssigt at tilvirke, opbevare, transportere eller forhandle levnedsmidler, skal søge tilladelse hos oversundhedskommissionen til virksomhedens påbegyndelse eller fortsættelse. Oversundhedskommissionen kan da stille de nødvendige krav til virksomhedens indretning og drift. Denne bestemmelse vil efter omstændighederne kunne betyde, at en allerede påbegyndt virksomhed må standse, hvis den ikke økonomisk magter at gennemføre de af oversundhedskommissionen krævede ændringer. Dette forhold har i øvrigt et sidestykke i den praksis, der gælder herhede, og jeg anser den ikke for at være betænkelig, idet oversundhedskommissionen foruden af landshøvdingen, landslægen og politimesteren består af 2 af landsrådet valgte medlemmer. I øvrigt vil oversundhedskommissionens afgørelse efter almindelig administrativ praksis kunne forelægges for ministeren for Grønland.

Jeg vil gerne fremhæve, at såvel lovudkast som bemærkninger har været forelagt Grønlands landsråd på dettes ordinære møde i sommeren 1960 og dér har vundet principiel tilslutning.

Idet jeg med hensyn til forslagets enkeltheder og den nærmere motivering skal henviser til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, tillader jeg mig at udtrykke håbet om, at lovforslaget må få en hurtig og velvillig behandling i dette høje ting.

Jeg skal endvidere tillade mig for det

høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om Grønlands landsråd og de grønlandske kommunalbestyrelser m. v.*

Ved § 5, stk. 1, i lov nr. 271 af 27. maj 1950 om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser m. v. bestemmes det, at antallet af valgte medlemmer i landsrådet fastsættes ved kgl. anordning, men ikke må overstige 14.

Grønlandskommissionen foreslog i sin betænkning af 28. februar 1950, at Vestgrønland skulle opdeles i valgkredse, ved hvilken opdeling man skulle tilstræbe at opnå valgkredse af ensartet størrelse og med ca. 2 000 vælgere i hver. Ud fra denne forudsætning skulle mandantantallet blive 11, og der ville herefter være mulighed for ved kgl. anordning også at give Nord- og Østgrønland repræsentation i landsrådet.

Imidlertid medførte forskellige forhold, at landsrådets medlemstal ved anordning om valg til landsrådet og kommunalbestyrelserne af 18. november 1950 fastsattes til 13, uden at man samtidig forhøjede lovens maksimale medlemstal. Det er således ikke længere muligt at lade såvel Nordgrønland som de to østgrønlandske distrikter repræsentere i landsrådet uden lovændring.

Imidlertid er ønsket om repræsentation i landsrådet for hele Grønland blevet fremsat med stadig stigende vægt i landsrådet, og såvel Thule som Angmagssalik og Scoresbysund har haft udsendt observatører til landsrådets møder. Der foreligger nu fra fangerrådet i Thule og distriktsrådet i Scoresbysund klart udtalte ønsker om repræsentation, medens Angmagssaliks stillingtagen endnu ikke er ganske klar. Spørgsmålet skal drøftes på distriktsrådets møde til foråret.

Grønlandsudvalget af 1960 har henstillet til ministeriet, at man allerede nu søger det fornødne lovgrundlag for repræsentation for samtlige 3 distrikter tilvejebragt, og ministeriet har fundet det rigtigst at følge denne henstilling. Det er herefter tanken snarest at gennemføre repræsentation for Thules vedkommende, medens man for Østgrønlands vedkommende finder det nødvendigt at afvente, hvilken stilling distriktsrådet for Angmagssalik vil tage.

Det vil herefter være nødvendigt, at det i landsrådslovens § 5 fastsatte maksimale medlemstal forhøjes fra 14 til 16. Idet